

Εὐάγγελος Λεμπέσης - Ἡ Τεράστια Κοινωνικὴ Σημασία τῶν Βλακῶν ἐν τῷ Συγχρόνῳ Βίῳ

Τὸ πλέον γνωστὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ Εὐάγγελου Λεμπέση, δημοσιεύθηκε ἀρχικὰ στὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν» τὸ ἔτος 1941 μὲ ἀποτέλεσμα τὴν πολεμικὴ συζητήσεων κριτικῶν καὶ ἀντιπαραθέσεων στὶς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς. Εἶναι γεμάτο ἀπὸ ὀξυδερκεῖς παρατηρήσεις πάνω στὸ τεράστιο θέμα τῆς βλακειᾶς στὶς σύγχρονες κοινωνίες. Εἶναι μακροσκελές, στὴν καθαρεύουσα, ἀλλὰ, κατὰ κρίση ἀγαθοῦ, ἀνδρὸς ἀξίζει τὸν κόπο νὰ διαβαστεῖ καὶ νὰ γίνει κτῆμα ὄλων.

Πρόλογος

Ἀπλὴ ὑποσημείωσις ἐξ ὀλίγων γραμμῶν εἰς ἄλλην μελέτην μου ἢ παροῦσα μικρὰ ἐργασία ἐξελιχθῆ εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας δοκίμιον χάρις εἰς τὴν παρώθησιν τοῦ διαπρεπεστάτου νομικοῦ καὶ ἀγαπητοῦ φίλου Διευθυντοῦ τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν», κ. Ν. Π. Θηβαίου. Εἰς αὐτὸν ἐπομένως τὸν ἀνεξάντλητον εἰς ἐμπνεύσεις καὶ εἰς παντοειδῆ πρωτοτυπίαν ἐπιστήμονα καὶ συγγραφέα ὀφείλεται τόσον ἡ συγγραφή, καθὼς καὶ ἡ δημοσίευσις εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Ἑλλήνων Νομικῶν», ὡς καὶ ἡ ἐνταῦθα ἀναδημοσίευσις τῆς παρούσης μικρᾶς πραγματείας. Ὅφειλομεν χάριτας εἰς αὐτόν, ἀπὸ κοινοῦ συγγραφεὺς καὶ ἀνανῶσαι, διὰ τὴν σύντομον αὐτὴν ἐντρύφησιν εἰς τὸν χλοερὸν τοῦτον κόσμον μιᾶς κατηγορίας συνανθρώπων, τῶν ὁποίων ἡ κοινωνικὴ σημασία ἔχει δεινῶς ὑποτιμηθῆ καὶ τῶν ὁποίων τὰ δικαιώματα εἶναι ἐξησφαλισμένα οὐ μόνον -φεῦ!- ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ἔτι πλέον ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ τούτου πλανήτου!

Ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ παρόντος δοκίμιου οὐδεμίαν προεργασίαν γνωρίζω καὶ συνεπῶς δέον νὰ κριθῶ ἐπιεικῶς, ὡς πάντῃ στερούμενος «βοηθημάτων». Τοιμῶ ἐν τούτοις νὰ φρονῶ, ὅτι τούτων οὐδὲν παρίσταται ἀνάγκη, διότι ἀληθῶς ἐξαιρετικῶς μέγας εἶναι ὁ πλοῦτος τοῦ ἀμέσου κοινωνικοῦ ἐμπειρικοῦ ὑλικοῦ καὶ ἐλαχίστη ἢ ἐκ τῆς ἐλλείψεως γραπτῶν βοηθημάτων στενοχωρία τοῦ γράψαντος.

Ὡς πρὸς τὴν μέθοδον τέλος δέον νὰ ὑπογραμμίσω, ὅτι κατεβλήθη ἐνδελεχῆς προσπάθεια, ὅπως αὕτη εἶναι αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴ. Διότι πράγματι - ὡς ἐλπίζω ν' ἀποδειχθῆ - πλὴν τῶν ἄλλων δεδικοιολογημένων ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἔχη παρὰ τῶν λοιπῶν ἀτυχῶν συνανθρώπων, ἡ εὐτυχῆς καὶ παντοδύναμος κοινωνικὴ κατηγορία, ἣτις ἐξετάζεται ἐνταῦθα, εἶναι καὶ ἡ ἀξίωσις ν' ἀποτελέσῃ σοβαρώτατον θέμα σοβαροῦ ἐπιστημονικοῦ χειρισμοῦ.

Θὰ ἔπρεπεν ἴσως, ἐκ λόγων εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ θέμα τῆς παρουσίας μελέτης δυνάστας τῆς ἀνθρωπότητος ν' ἀφιερωθῇ αὕτη εἰς αὐτούς. Ἐκ λόγων δικαιοσύνης ὅμως ἀφιεροῦται - καὶ οὐκ ἐπ' ἐλάχιστον, πρὸς διδαχὴν των - εἰς τοὺς δυναστευομένους: δηλονότι εἰς τοὺς εὐφυεῖς!

I

Εἰς τὴν πολυπληθῆ κατηγορίαν τῶν βλακῶν προσάπτεται ἀσφαλῶς ἄδικος καὶ ἐπιστημονικῶς ἐσφαλμένη μομφή, ὅταν οὔτοι χαρακτηρίζονται εἴτε ὡς ἄχρηστοι καὶ περιττὸν βάρος τῆς κοινωνίας, εἴτε ὡς παρασιτικοί, ἐκφράζεται δὲ συχνὰ ἢ ἀνόητος, ὡς θὰ ἴδωμεν, εὐχή ὅπως οὔτοι ἐκλείψουν. Τὸ πρόβλημα τῶν βλακῶν δὲν εἶναι ἐν τούτοις ἀπλοῦν ὅταν ληφθῇ πρῶτον ὑπ' ὄψιν ἢ στερεὰ καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖα θέσις, ἣν οὔτοι ἐπαξίως κατέχουν ἐν τῷ κοινωνικῷ διαφορισμῷ. Οἱ βλαῖκες διαιροῦνται οὕτως εἰς δυὸ ὅλως ἀντιθέτους μεταξὺ τῶν «ὀμάδας», διεπομένας ὅμως ἀμφοτέρως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νόμου, τοῦ διαφορισμοῦ Ἡ πρώτη ἐκ τούτων ὀμάς καταλαμβάνει ὡς γνωστὸν τὰς ὑποδεεστέρας ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεις, ἥτοι εὐρίσκεται εἰς τὰς κατωτάτας βαθμίδας τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ. Πόσον εὐεργετικὴ διὰ τὴν κοινωνίαν εἶναι ἡ ὀμάς αὕτη εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ, διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἐκμετάλλευσις καὶ ἄνευ ἐκμεταλλεύσεως δὲν θὰ ὑπῆρχε πολιτισμός. Εἰς δὲ τὴν γλῶσσαν τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ: Ἄνευ αὐτῆς δὲν θὰ ὑπῆρχε διαφορισμός, διότι ἀντὶ τῆς ἀνισότητος, θὰ ὑπῆρχεν ἰσότης, ἔστω καὶ ἐκ τῶν ἄνω, δηλαδή θὰ ἦσαν ὅλοι εὐφυεῖς, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ διαφορισμοῦ τὸ αὐτό: ὡς νὰ ἦσαν ὅλοι βλαῖκες· διότι ὁ διαφορισμὸς ἀπαιτεῖ ρητῶς καὶ εὐφυεῖς καὶ βλάκας, περικοπτομένων δὲ οἰονδήποτε ἐκ τῶν δυὸ τούτων σκελῶν του, αἴρεται ὀλόκληρος. Ἄνευ δέ, κατ' ἀκολουθίαν, τοῦ διαφορισμοῦ, καθισταμένου δυνατοῦ μόνον διὰ τῆς σοβαρᾶς συμβολῆς τῶν βλακῶν, δὲν ὑπάρχει κοινωνία. Τοιαύτη λοιπὸν ἡ τεραστία κοινωνικὴ σημασία τῶν βλακῶν, ἣτις ἄλλως τὲ ὑπὸ πάντων ἀναγνωρίζεται, μολονότι μόνον εἰς τὸν κοινωνιολόγον εἶναι ἐπιστημονικῶς γνωστή.

II

Ἡ κατὰ τῶν βλακῶν καταφορὰ προκαλεῖται ἄλλως τε ὑπὸ τῆς δευτέρας ὀμάδος αὐτῶν, πλέον ἐνοχλητικῆς τῆς πρώτης, ἀλλὰ καὶ ἐνταύθα ἡ καταφορὰ αὕτη, ἐφ' ὅσον ἐμφανίζεται ὡς λογικὴ κρίσις, εἶναι ἀκοινωνιολόγητος, ἥτοι ἀντεπιστημονικὴ. Κατηγοροῦνται δηλαδή οἱ βλαῖκες τῆς δευτέρας ταύτης κατηγορίας ὅτι παναξίως κατέχουν σπουδαίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεις. Ἄλλ' ἡ κρίσις αὕτη προδίδει πλήρη μίας ὠρισμένης μορφῆς τοῦ διαφορισμοῦ ἄγνοιαν. Ἡ μορφή αὕτη δεδομένη με φυσικὴν ἀναγκαιότητα ὡς ὁ νόμος τοῦ διαφορισμοῦ εἶναι ὁ στοιχειώδης

κανών: «δέκα βλαῖκες καθ' ἑνὸς εὐφυοῦς· δέκα ἀνίκανοι καθ' ἑνὸς ἱκανοῦ· δέκα ἀδύνατοι καθ' ἑνὸς ἰσχυροῦ κ.ό.κ.». Τὸ φαινόμενον τοῦτο, κλασσικόν, τυπικόν καὶ αἰώνιον ἀφ' ἧς ὑπάρχει ἀνθρωπίνη κοινωνία, δι' ὅλης τῆς Ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, δύνανται νὰ εἶναι «τυχαῖον»; Ἀλλὰ τυχαῖον εἶναι ὅ,τι ἀδυνατεῖ νὰ συλλάβῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Οὐδέποτε ὅμως ὅ,τι πρὸ πολλοῦ ἔχει συλληφθῆ εἰς τὸν θεμελειώδη νόμον τοῦ διαφορισμοῦ. Καὶ τὸ μὲν ψυχολογικὸν ἐλατήριον τοῦ συνασπισμοῦ τῶν ὀπωσδήποτε «κάτω» κατὰ τῶν ὀπωσδήποτε «ἄνω» εἶναι δεδομένη διὰ τοῦ *ressentiment*.

Ὁ συνασπισμὸς τῶν βλακῶν ἐνταύθα εἶναι μηχανικὴ ὀργάνωσις βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς «ἐλαχίστης προσπαθείας» πρὸς ἀντιμετώπισιν ἰσχυροτέρας δυνάμεως εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ὀλίγων ἢ τοῦ ἑνός. Ἡ ὀργάνωσις αὕτη περιορισμένης ἐκτάσεως καλεῖται κοινωνιολογικῶς κλίκα (*clique*).

2. Ἡ ἔμφυτος τάσις τοῦ βλακός, ἐξικνουμένη συχνότατα εἰς ἀληθῆ μανίαν ὅπως ἀνήκη εἰς ἰσχυρὰς καὶ ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρας πάσης φύσεως ὀργανώσεις, ἐξηγεῖται πρῶτον μὲν ἐκ τῆς εὐκολίας τῆς ἀγελοποιήσεως, εἰς ἣν μονίμως ὑπόκειται, λόγω ἐλλείψεως ἀτομικότητος (ἐξ οὗ καὶ τὸ μῖσος τοῦ κατὰ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ ἀτομικισμοῦ), δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ ζώδους πανικοῦ, ὑπὸ τοῦ ὁποίου μονίμως κατατρύχεται, ἐκ τοῦ δεδικοιολογημένου φόβου μήπως περιέλθῃ εἰς τὸ παντὸς εἶδους προλεταριάτον. Ἀποτελεῖ δὲ ἡ τάσις αὕτη ἀμάχητον σχεδὸν τεκμήριον περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς πνευματικῆς του ἀναπηρίας. Τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖται αὐτόματος συρροή βλακῶν εἰς τὰς πάσης φύσεως ὀργανώσεις, αἵτινες, ἐὰν μὲν εἶναι συμφεροντολογικαί, διατηροῦν τουλάχιστον τὴν σοβαρότητα τῶν συμφερόντων των, ἐὰν ὅμως εἶναι «πνευματικά» περιέρχονται σὺν τῷ χρόνῳ εἰς πλήρη βλακοκρατίαν. Εἰς τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀφείλει τὸν ἐκφυλισμὸν τοῦ λ.χ. ὁ μασσωνισμὸς, οἱ ἀπανταχοῦ Ῥοταριανοὶ ὄμιλοι, ὅλοι οἱ «πνευματικοί» σύλλογοι, καὶ αὕτη αὕτη ἢ... Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν!. Ἐπόμενον εἶναι κατόπιν τούτων, ὅτι ὅπως ἢ λεγεῶν τῶν βλακῶν ὠθεῖται ἀκατανικήτως πρὸς τὴν ἀγέλην καὶ πρὸς τὰς πάσης φύσεως ὀργανώσεις, οὕτω ὑφίσταται ἀκατανίκητον ἔλξιν ἀπὸ τὰς παντὸς εἶδους ἀγελαίας ἀντιατομικὰς καὶ ὀμαδιστικὰς θεωρίας, ἀπὸ τοῦ πάσης φύσεως παρεμβατισμοῦ ἢ διευθυνομένης οἰκονομίας ἢ 4ης Αὐγούστου μέχρι τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ κομμουνισμοῦ (Ἄλλοι εἶναι οἱ ἐκμεταλλεῦται τῶν θεωριῶν αὐτῶν). Τούτων δεδομένων ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἀτελεύτητος καὶ αὐστηροτάτη ἐπιλογή βλακῶν εἰς τὰ ὀμαδικὰ συστήματα ἢ ὁποῖα, τῇ βοήθειᾳ μίας πολιτικῆς βίας, κατοχυροῦνται καὶ ὡς πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν καθεστῶς (4η Αὐγούστου), τόσω μᾶλλον, ὅσο ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψεως, χρήσιμος μόνον εἰς ἐκείνους, οἵτινες διαθέτουν σκέψιν, εἶναι μονίμως καὶ ἐξόχως ἀντιπαθητικὴ εἰς τοὺς βλακὰς, διότι ἀσκουμένη ὑπὸ τῶν ἄλλων στρέφεται ἐναντίον των, ἴδια ὅσάκις οὗτοι κατέχουν

ἐξουσιαστικὰς θέσεις, ἢ ἔχουν συνδέση συμφέροντα μὲ τοὺς κατέχοντας αὐτάς. Ἡ ἔλλειψις ἰδίας γνώμης, ἢ κολακεία καὶ ἡ ραδιουργία (ἴδε κατωτέρω) τοὺς προορίζουν ἄλλως τὲ εἰδικῶς διὰ τὰς καταστάσεις ταύτας. Ἡ ἀκατανίκητος ἐπίσης τάσις τῶν βλακῶν πρὸς τὰς πάσης φύσεως ἀγελαίας ἐμφανίσεις (κοσμικαὶ συγκεντρώσεις καὶ causerie τρεφομένη ἐκ τῶν περιεχομένων τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν ραδιοφώνων, μόδα, κλπ.) καὶ διακρίσεις (τίτλοι, διπλώματα παράσημα) εἶναι κατόπιν τῶν ἀνωτέρω αὐτονόητος.

III

3. Ἀλλὰ πόθεν εἶναι δεδομένη ἡ πραγματικὴ δυνατότης τῆς ἀποτελεσματικῆς δράσεως τῆς βλακικῆς ἀγέλης; Ἡ δυνατότης αὕτη εἶναι δεδομένη ἀπολύτως ἀντικειμενικῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ψυχολογικοῦ ἐλατηρίου (τοῦ *ressentiment*), τὸ ὁποῖον ἄλλως οὐδεμίαν θὰ εἶχε κοινωνικὴν δρᾶσιν καὶ ἀκολούθως κοινωνιολογικὴν σημασίαν. Εἶναι δεδομένη ἐκ τῆς μοιραίας θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχουν εἰς τὴν κλίμακα τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ οἱ βλαῖκες, θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἀναντικατάστατοι, διότι εἶναι θέσις ὑποδεεστέρα, ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως ἀπαραίτητος διὰ τὸν ὅλον κοινωνικὸν μηχανισμόν, ὁ ὁποῖος βασιζέται ἀπολύτως εἰς τὰς κατωτέρας αὐτοῦ βαθμίδας. Εὐκρινέστατα διαφαίνεται ἡ ἐξάρτησις αὕτη τῶν ἀνωτέρω βαθμίδων καὶ προσώπων ἀπὸ τῶν κατωτέρων τοιούτων ὅπου αὕτη λαμβάνει μορφὰς καθαρῶς ἐκβιαστικὰς, τὰς ὁποίας γνωρίζουν πάντες οἱ κοινωνικοὶ ἄνθρωποι. Ὡς παράδειγμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ παρέλκυσις ἢ ὁ ἐνταφιασμός μίας ὑποθέσεως εἰς οἰανδήποτε ὑπηρεσίαν ὑπὸ κατωτέρων ὑπαλλήλων, ἢ ἔκδοσις ἐντάλματος συλλήψεως κατὰ καταζητουμένου ἐκκληματίου, εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ κατώτερα ἀστυνομικὰ ὄργανα εἶναι ἀλληλέγγυα πρὸς αὐτὸν κλπ

4. Λαμβανομένης ἤδη ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπικαίρου ταύτης θέσεως τῶν κατωτέρων βαθμίδων καὶ προσώπων ἐν τῷ κοινωνικῷ διαφορισμῷ καθίσταται ἀπολύτως νοητὴ καὶ ἡ ἀνοδος αὐτῶν εἰς ἀνωτέρας βαθμίδας διὰ κοινῶν μεταξὺ τῶν συνασπισμοῦ ἀναδεικνύοντος ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους ἀφ' ἑνὸς μὲν δι' ὀργανωμένης ἀντιστάσεως (*boycotage*) πρὸς τὰ ἄνω καὶ παραλύσεως τῶν τυχόν ἀντιθέτων ἐνεργειῶν τῶν ὑπερκειμένων παραγόντων πρὸς ἀνάδειξιν ἄλλου πράγματι ἰκανοῦ, προσώπου, ἀφ' ἑτέρου δὲ δι' ὀργανωμένης προωθήσεως προσώπου ἐκ τῶν κόλπων αὐτῶν, πρὸς τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα. Τὸ φαινόμενον τοῦτο καλεῖται κλίκα. Ὅτι τὴν ἐξέλιξιν ταύτην οὐδεὶς δύναται νὰ σταματήσῃ εἶναι φανερόν, ὅσον εἶναι φανερὰ ἡ νομοτελειακὴ συνάρτησις τῶν ὡς ἄνω δεδομένων. Κατὰ τὴν αὐτὴν συνάρτησιν τὸ φαινόμενον συνεχίζεται: «ἐνὸς βλακὸς προκειμένου μύριοι ἔπονται», ὁ δὲ οὕτω ἀνεληθῶν βλαῖξ θὰ προωθήσῃ ὁ

ἴδιος πρόσωπα μόνον κατώτερα ἑαυτοῦ, μέχρις ὅτου ἡ μία βία ἐξώθεν ἐπέμβασις, ὑπαγορευομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἄλλου τινὸς κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, ἢ ὁ φυσικὸς ἐκφυλισμὸς ἐνὸς τοιοῦτου ὀργανισμοῦ ἐκ τῶν ἔσω, ἐπιφέρει θεμελιώδη τινὰ ἀνατροπὴν ἢ καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν τερματισμὸν τοῦ βίου τοῦ ἐκφυλισθέντος ὀργανισμοῦ. Οὕτω λ.χ., εἰς παρομοίαν περίπτωσιν ἢ τὸ 1910 ἀνελθοῦσα κοινωνικὴ ὁμάς ἀνέτρεψε τὴν ἱεραρχίαν τῶν ἀξιών καὶ τῶν προσώπων καὶ ἐντὸς τοῦ παλαιοκομματισμοῦ, καταστήσασα δυνατὴν τὴν ὑπεφαλάγγισιν τῶν παλαιῶν αὐτοῦ ἀρχηγῶν ὑπὸ νέων (Γούναρη, Στράτου κλπ.)

5. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνευ συνασπισμοῦ καὶ ὀργανώσεως, ἄνευ «κλίκας», ἀνερχόμενοι βλαῖκες ἢ ἀνίκανοι γενικῶς, ἀτομικῶς καὶ μόνον ἐπικρατοῦντες, εὐρίσκονται ἐν τούτοις δεσμευμένοι ὑπὸ τοῦ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ εἰς ἴσον βαθμὸν ὡς καὶ οἱ ὀργανωμένοι τοιοῦτοι. Διότι ἀντικειμενικῶς αἱ θέσεις τὰς ὁποίας λαμβάνουν εἶναι τοιαῦται, ὥστε ἡ ἀνεπάρκεια τῶν ἢ νὰ εἶναι πλεονεκτικὴ ἢ νὰ εἶναι ἀνεκτὴ, οὐδέποτε ὁμως θέσεις ἀπαιτούσαι πραγματικὰ προσόντα, ἐκ τῶν ὁποίων, καὶ ἂν ἀκόμη φθάνουν εἰς αὐτάς, ἀνατρέπονται καὶ κρημνίζονται εἰς τὴν πρώτην ἀντίξοον περίστασιν καὶ ὑπὸ μεγάλου τινὸς ἢ μικροῦ πνέοντος ἀνέμου. Οὕτω λ.χ. πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατέλαβον διαδοχικῶς πλεῖστα ἀξιώματα τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας, ἀπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, μέχρι τοῦ «Προέδρου τοῦ Συλλόγου Προστασίας Ἐγγύων Μυιῶν», τοῦ «Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Πωλητῶν Ποντικοπαγίδων» κ.ο.κ., ἀξιώματα βεβαίως, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε θὰ ἐπιδιώξη σοβαρῶς ἀπασχολούμενος ἄνθρωπος. Εἰς τὰ ἀξιώματα ταῦτα προστίθενται φυσικὰ καὶ διακρίσεις οἷον παράσημα, διπλώματα, δεξιώσεις κλπ

Ο causeur συνάδελφος τοῦ ἀνωτέρω ἀποτελεῖ ἀληθῆ κοινωνικὴν μάστιγα, διότι ὡς causerie ἐκλαμβάνει τὸ νὰ λέγη εἰς τοὺς χειμαζομένους συνανθρώπους τί ἀνέγνωσεν εἰς τὰς ἐφημερίδας, τί ἤκουσεν εἰς τὸ ραδιόφωνον καὶ τί τοῦ εἶπον διάφοροι καθ' ὁδόν, ἐξικνούμενος ἔστιν ὅτε εἰς τὰ σχόλιά του, ὅταν ἀποφασίσῃ νὰ σχολιάσῃ εἰς δυσθεώρητα ὑψηλῆς ὀξυδερκείας καὶ πνευματικῆς χάριτος: ὅτι λ.χ. κατὰ τὴν νύκτα ἀναμφιβόλως ἐπικρατεῖ σκότος, τὴν δὲ βροχὴν ἀκολουθεῖ ὅπωςδήποτε ἢ ὑγρασία... Εἰς ταῦτα προστίθεται ἐνίοτε καὶ ἡ «προστατευτικὴ» στάσις αὐτοῦ ἔναντι τῶν πνευματικῶς ἀνωτέρων του, σκοποῦσα τὴν ὑποτίμησιν αὐτῶν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου κλπ.

IV

6. Ἐνδιαφέρον εἶναι τέλος ἐνταύθα τὸ φαινόμενον μερικῶν εὐφυῶν ἀνθρώπων, οἵτινες, ἐνστικτωδῶς διαισθανόμενοι τὸν κοινωνικῶς ἀνυπερβλητὸν ρόλον τῶν βλακῶν καὶ τὴν λαμπρὰν κοινωνικὴν αὐτῶν σταδιοδρομίαν - ἐν τῇ «χρυσῇ» μέσῃ ὁδῷ τῆς μετριότητος ἐννοεῖται -

ἀποφασίζουσι νὰ ὑποδυθοῦν τὸν ρόλον αὐτόν, ὅπως ἀνέλθουν διὰ τῆς μεθόδου τῆς «νύσσης», ὡς αὕτη εὐφύεστατα ἀποκαλεῖται παρὰ τῷ λαῷ. Ἄλλ' ὁ ρόλος οὗτος εἶναι ἐξαιρετικῶς δύσκολος ἐκ δυὸ λόγων: Πρῶτον ὑποκειμενικῶς ἢ ὑπαρξίς πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς ζωῆς ἔχει ὡς γνωστὸν ἀναποτρέπτους ἀντανακλάσεις ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς φυσιογνωμίας, αἵτινες μὲ τὴν τελειότεραν ὑπόκρισιν, δύσκολον εἶναι ν' ἀποκρυβοῦν, πλὴν τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν εἶναι δεδομένον τάλαντον μεγάλου ἠθοποιοῦ. Ἡ ἀπλή παρουσία τοῦ εὐφυοῦς ἀνθρώπου εἶναι κατὰ κανόνα διὰ τὸν βλάκα εἰς τὸ ἔπακρον προκλητικῆ. Τὸ ψυχολογικὸν σύμπλεγμα τῶν συναισθημάτων, τὸ ὁποῖον αὕτη ἐξαπολύει παρ' αὐτῷ εἶναι τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς μὲ ἐκεῖνο τοῦ καταδιωκομένου καὶ πανικοβλήτου ζῴου ἢ ἀνθρώπου, ἐν καταστάσει φυγῆς ἢ ἀμύνης. Τὸ μῖσος, ὁ φόβος, ὁ φθόνος μετὰ τοῦ θράσους συμπλέκονται κατὰ τρόπον, δηλοῦντα διὰ τὸν ἐξησηκμένον ὀφθαλμὸν σαφῶς εἰς πᾶσαν φράσιν, ἴδια ὑποτιμητικὴν ἢ μειωτικὴν, τὴν κατάστασιν ἀμύνης. Δεύτερον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ βλακός, ἢ ἔνστικτος καχυποψία αὐτοῦ εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἢ ὑπόκρισις τοῦ εὐφυοῦς ν' ἀποβαίνει ματαία, ἢ δὲ πραγματικὴ εἰλικρίνεια αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς ὑπόκρισις. Ὁ βλάξ ὡς πλησιέστερος πρὸς τὸ ζωϊκὸν βασίλειον, ἔχει τὴν ἔνστικτον καχυποψίαν οὕτω ἀνεπτυγμένην, ὥστε ν' ἀδυνατῇ νὰ διαγνώσῃ ἢ νὰ ἐννοήσῃ συλλογισμοὺς καὶ λογικοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ εὐφυοῦς, βασιζομένους ὄχι εἰς τὸ ἔνστικτον ἀλλὰ εἰς τὴν διάνοιαν. Ἄοπλος καὶ ἀνυπεράσπιστος ἔναντι τῶν ψυχρῶν ὑπολογισμῶν τῆς ξένης διανοίας, ἣς ὁ μηχανισμὸς τυγχάνει εἰς αὐτὸν νοητικῶς ἀπροσπέλαστος, μίαν μόνην ἄμυναν διαθέτει, ἀκριβῶς ὅπως τὸ ζῷον καὶ ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος: τὴν ἔνστικτον καχυποψίαν. Οὕτω ἐξηγεῖται καὶ ἡ φυσικὴ καὶ πνευματικὴ κατωτερότης τῶν λαῶν, οἵτινες ἐμπνέονται βασικῶς ὑπὸ τῆς καχυποψίας, ἣν αὐταρέσκως ἐκλαμβάνουν ὡς εὐφύϊαν. Ἐναντι τῶν Εὐρωπαίων οἵτινες οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουν αὐτῆς, ὡς ἀντιλαμβάνόμενοι νοητικῶς τὸν κόσμον. Ἐκ τούτων ἐπίσης φαίνεται σαφῶς, ὅτι ἡ καχυποψία καὶ ἡ ἀπότοκος αὐτῆς πονηρία εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετόν της εὐφύϊας ὡς πρὸς τὸν ὅλον αὐτῆς ἐκτοπιζομένης πάντοτε ὑπὸ τῆς δευτέρας. Λέγομεν ἀντίθετος μόνον ὡς πρὸς τὸν ρόλον, διότι ἡ διάνοια δὲν εἶναι τί τὸ ἀνεξάρτητον ἢ ἀντίθετόν του ἔνστικτου, ἀλλὰ τουναντίον ἢ ἀνάπτυξις καὶ ὁ διὰ λογικῶν μέσων πλουτισμὸς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ πάντοτε κατεύθυνσιν.

7. Πονηρία εἶναι ἢ ἐνεργητικὴ ὄψις τῆς καχυποψίας καὶ τὸ δεύτερον στάδιον αὐτῆς, ἢτοι ἢ δραῖσις αὐτῆς, δραῖσις ὅμως ζωϊκῶς ἀμυντικῆς φύσεως, διότι προϋποθέτει τὴν πνευματικὴν κατωτερότητα καὶ τὴν πνευματικὴν ἀμηχανίαν τοῦ βλακός, ὡς ζῴου ἐνστικτώδους καὶ πνευματικῶς πανικοβλήτου. Ἡ ἀπλή καχυποψία εἶναι ἄμυνα παθητικῆς φύσεως, καθ' ὃ μὴ ἐνεργοῦσα ἐπὶ ἄλλων ἀτόμων. Ἡ πονηρία εἶναι ἄμυνα ἐνεργητικῆς φύσεως, διότι ἀποτελεῖ ἐγκεφαλικὴν ἐνέργειαν, σχηματισμὸν

συλλογισμῶν καὶ συμπερασμάτων, ἀγόντων εἰς πράξεις («τὸν ἐγέλασε» κ.λπ.) καὶ συνεπῶς ἐνεργεῖ ἐπὶ ἄλλων ἀτόμων. Ἄσχετον τὸ ζήτημα τῆς βλακώδους ποιότητος τῶν συλλογισμῶν καὶ συμπερασμάτων. Ἡ χρησιμοποίησις ἤδη τῶν βλακωδῶν τούτων συλλογισμῶν καὶ συμπερασμάτων, μὲ μίαν λέξιν τῆς πονηρίας, χρησιμοποίησις ὅμως γενικώτερον ψυχολογικῶς ἐπιδρώσα ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἀτόμου, ἤτοι χρησιμοποίησις αὐτῆς ἐν συνδυασμῷ μὲ στοιχεῖα κατωτάτης πνευματικῆς ὑποστάθμης (κολακεία, ψεῦδος, ραδιουργία, συκοφαντία, σωματεμπορία, συμπαθῆς μορφή τοῦ βλακὸς ἀκόμη, ἐπὶ κλησις τῆς πολυτεκνίας του, προσφορὰ ἀνηθίκων καὶ εὐκόλων ὑπηρεσιῶν εἰς τὸ κολακευόμενον πρόσωπον, χαφιεδισμός, ξεσκονίσματα, τὸ «ποιεῖν τὸν καρραγκιόζην», ἢ τὸν gigolo, χειροφιλήματα πρὸς τὸν «Ἐθνικὸν Κυβερνήτην», ἐκφωνήσεις λόγων, συρραφή κολακευτικῶν στίχων, μεταφορὰ λαχανικῶν, κλπ.

8. Ἄν ὁ βλάξ καταφεύγει εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα λόγω τῶν πενιχρῶν πνευματικῶν τοῦ μέσων ἐκ τῆς αὐτῆς ἐλλείψεως ἀνωτέρων πνευματικῶν μέσων ὠθεῖται καὶ πρὸς τὴν ἀπάτην. Ἀπάτη εἶναι ὡς γνωστὸν ἡ ἀποσιώπησις τῆς ἀληθείας ἢ ἡ παράστασις ψευδῶν πραγμάτων ὡς ἀληθῶν. Ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ὀρισμοῦ αὐτῆς συνάγεται ὅτι ἡ ἀπάτη δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἀπατεῶνος, διότι πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ παραστήσῃ ψευδῶς πράγματα ὡς ἀληθῆ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ βλάξ, ἀλλ' εἰς τὴν εὐπιστίαν τοῦ θύματος. Ὅτι λοιπὸν καταφεύγει εἰς αὐτήν, ὡς διανοητικῶς εὐκολώτερον μέσον ὁ βλάξ ἐπειδὴ, στερούμενος εὐφυΐας, εἶναι ἀνίκανος νὰ μεταχειρισθῇ ἔντιμα μέσα, εἶναι αὐτονόητον, διότι ἔντιμα μέσα ὡς δυσκολώτερα, χρησιμοποιεῖ μόνον ὁ κεκτημένος πραγματικὴν ἀτομικὴν ἀξίαν. Πόθεν λοιπὸν προέρχεται ἡ εὐρέως διαδεδομένη ἀντίληψις, ὅτι ὁ ἀπατεῶν ὄχι μόνον ἀποκλείεται νὰ εἶναι βλάξ, ἀλλ' ἀναγκαίως εἶναι εὐφυής, ἀντὶ τῆς ὡς ἄνω ἀναλύσεως, ἐξ ἧς ἀντιθέτως προκύπτει, ὅτι ὁ ἀπατεῶν ὄχι μόνον ἀποκλείεται νὰ εἶναι εὐφυής, ἀλλ' εἶναι ἀναγκαίως βλάξ; Ἡ ἀντίληψις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς «θεωρίας» τοῦ βλακὸς περὶ τῆς εὐπιστίας. Εἰθισμένος ὁ βλάξ νὰ «σκέπτεται» οὐχὶ διὰ τοῦ νοητικοῦ μηχανισμοῦ, ἀλλὰ διὰ χονδροειδῶν ἔξωθεν ἐντυπώσεων, δὲν ἐρευνᾷ τὰς αἰτιοκρατικὰς σχέσεις, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὸ γεγονὸς μίας ἐπιτυχούσης ἀπάτης, γεγονὸς ἐξ οὗ καὶ μόνου συνάγει τὴν βλακειάν τοῦ θύματος καὶ τὴν εὐφυΐαν τοῦ ἀπατεῶνος. Ὅτι ἡ ἀπάτη δὲν ὀφείλεται εἰς εὐφυΐαν ἀνελύθη, νομίζομεν ἐπαρκῶς. Ὅτι ὅμως ἡ εὐπιστία τοῦ θύματος ἀποτελεῖ βλακειάν, τοῦτο εἶναι ἀληθές μνημεῖον βλακικῆς «διανοίας» καὶ πολιτιστικῆς ὑποστάθμης. Διότι ἡ εὐπιστία ἐνὸς ἀτόμου, ὡς προϋποθέτουσα τὰ ἄλλα ἄτομα ὡς ἔντιμα καὶ συνεπῶς ὡς εὐφυῆ, εἶναι ἀσφαλῶς τὸ μέγιστον τῶν τεκμηρίων τῆς πνευματικῆς του ἀναπτύξεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Ὅσον ὑψηλότερον ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς εὐφυΐας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἴσταται ἐν ἄτομον ἢ εἰς λαός, (οἱ Εὐρωπαῖοι ἐν σχέσει πρὸς τοὺς

Ανατολίτας) τόσον περισσότερον εὐπίστος εἶναι. Ὁ τελευταῖος τῶν βλακῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξαπατήσῃ ἓνα Κάντ ἢ ἓνα Μπετόβεν καὶ ὁ τελευταῖος τῶν Ἑλλήνων ἓνα Εὐρωπαῖον... Τὸ μείδιμα τοῦ οἴκτου, τὸ ὁποῖον ρίπτουν οἱ «ἀφελεῖς κουτόφραγκοί», δημιουργοὶ τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν καὶ ἐξουσιασταὶ τοῦ κόσμου, ἐπὶ τῶν δυστυχῶν «ἔξυπνῶν» τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἃς εἶναι καὶ ἡ τιμωρία τῶν βλακῶν καὶ διὰ τὴν «θεωρίαν» τῶν ταύτην!

V

9. «Ὅτι ὁ βλάξ, ἀκολουθῶν τὴν ἔνστικτον αὐτοῦ καχυποψίαν, εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς πραγματικότητος, τοῦτο εἶναι ἀναμφισβήτητον, θέτει δὲ αὐτὸν ἐν τῷ Κοινωνικῷ βίῳ εἰς «ἀνωτέραν» μοῖραν λ.χ. τοῦ μεταφυσικοῦ, τοῦ ὁποῖου ὁ ἐνστικτώδης κόσμος ἔχει ὑποστή νοσηρὰν ἀτροφίαν, ἔναντι τοῦ διανοητικοῦ αὐτοῦ κόσμου, ὅστις ἔχασε πᾶσαν ἐπαφὴν μετὰ τῆς πραγματικότητος. Ἐὰν δεχθῶμεν, ὡς ὑποχρεούμεθα, πρῶτον ὅτι τὸ ἔνστικτον εἶναι ἀλάθητον, καθ' ὃ ἀνεξήγητον καὶ ἀφθαρτον, δεύτερον ὅτι ὁ κόσμος τῶν ἐνστίκτων εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν φυσικῶς ὑγιῆς κόσμος, τρίτον ὅτι ἡ κοινωνία ὡς συνέχεια τῆς φύσεως εἶναι ὑγιῆς ὀργανισμός, ἀπαρτιζόμενος ὑπὸ ὑγιῶν ἀτόμων, τότε τὸ συμπέρασμα περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ βλακὸς ἐπὶ τοῦ μεταφυσικοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, εἶναι συμπέρασμα ἀναγκαστικὸν καὶ ἀνέκκλητον, ἐπαληθευόμενον ἄλλως τέ, κατὰ φυσικὴν ἀναγκαιότητα, ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος ὅλων τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν λαῶν. Τὸ ὅτι οἱ μεταφυσικοὶ ἐπεκράτησαν (ἄχι ἦνθισαν) εἰς ἐποχὰς παρακμῆς τῶν κοινωνιῶν δὲν εἶναι τυχαῖον. Ὁ βλάξ, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω, διαισθανόμενος ἐν τῇ καχυποψίᾳ τοῦ τὴν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τοῦ εὐφυοῦς, εἶναι θεμελιωδῶς ἐντὸς τῆς πραγματικότητος, διότι διαισθάνεται ὀρθῶς τὸν κίνδυνον νὰ περιέλθῃ κοινωνικῶς εἰς τὴν κάτω τάξιν. Ἐὰν διὰ τῆς καχυποψίας αὐτῆς καὶ μόνης προστατεύεται ἔναντι τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ του, τοῦτο εἶναι ἄλλο ζήτημα. Φανερόν εἶναι, ὅτι τὸ ἔνστικτον ἀποτελεῖ μέσον προσανατολισμοῦ καὶ στοιχειώδους ἀμύνης εἰς τὸν πρωτόγονον ἄνθρωπον, ὃχι ὅμως μέσον κατισχύσεως καὶ ὑπεροχῆς ἐν προηγουμένη κοινωνίᾳ μετὰ προηγουμένου κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ καὶ ἀναπτύξεως τῶν νοητικῶν τοῦ ἀνθρώπου μέσων, τῶν ὁποίων ἢ κατ' ἄτομα ἀνισότης εἶναι ἐξ ἴσου φυσικῶς δεδομένη. Ὁ βλάξ ὁμοιάζει ἐνταύθα τὸ ζῶον, τὸ ὁποῖον ἐξ ἐνστίκτου γνωρίζει νὰ διαφεύγῃ πάντα κίνδυνον, πλὴν ἀνωτέρας ὠμῆς βίας, εἰς τὴν ζοῦγκλαν, εἰσερχόμενον ὅμως εἰς κεντρικὴν ὁδὸν μεγαλουπόλεως, εὐρίσκεται αἰφνιδίως ὑπὸ τοὺς τροχοὺς αὐτοκινήτου. Τοῦτο εἶναι ἄγνωστος καὶ ἀκατανόητος εἰς αὐτὸ μηχανή, βασιζομένη βεβαίως κατὰ τελευταῖον λόγον εἰς τὸ ἔνστικτόν του ἀνθρώπου, κατασκευασθεῖσα ὅμως διὰ τῆς διανοίας του. Πῶς ἤδη οἱ πνευματικῶς κατώτεροι ἄνθρωποι εὐρίσκονται ὑπὸ τοὺς τροχοὺς

διαφόρων κοινωνικῶν «αὐτοκινήτων», - τοῦτο δεικνύει ἡ θέσις αὐτῶν εἰς τὴν κάτω τάξιν. Τὴν «μηχανήν» αὐτὴν εἶναι βεβαίως ἀδύνατον νὰ διαφύγη καὶ ὁ βλάξ, τοῦ ὁποίου καὶ ἡ ἄνοδος εἶναι αὐστηρῶς ἐντὸς ὠρισμένων πλαισίων περιορισμένη. Ὅτι δὲ τέλος ὁ μεταφυσικὸς οὐδὲ τὸ ζῶον, οὐδὲ τὸν βλάκα δύναται νὰ περιπλέξῃ εἰς τροχούς, τοῦτο εἶναι εὐνόητον ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οὗτος φέρεται ἐπὶ τοῦ Πηγᾶσου...

VI

10. Ὡς πρὸς τὴν κοινωνικὴν προέλευσιν τῶν βλακῶν διαπιστοῦται ὅτι ἡ παραγωγή βλακῶν δὲν εἶναι ταξικὴ. Ἡ πονηρὰ φύσις δὲν ἔδωκεν εἰς ὠρισμένην τινὰ κοινωνικὴν τάξιν τὸ ἐπίζηλον τοῦτο προνόμιον. Ἐπεδαψίλευσεν ἴσως ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἐκάστοτε ἄνω τάξιν τοὺς διασκεδαστικωτέρους ἀπλῶς τύπους βλακῶν, ἀλλὰ δὲν ἐστέρησεν οὐδεμίαν ἄλλην κοινωνικὴν τάξιν τῆς σοβαρᾶς συμβολῆς των. Ὁ βλάξ ὑπουργός, ὁ ἀγόμενος καὶ φερόμενος ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων του καὶ τὰ μέλη ἑνὸς ἐργατικῶν σωματείου, τὰ ὁποῖα ἐκμεταλλεύεται ὁ πονηρὸς ἐργατοκάπηλος, ἀποτελοῦν δυὸ ἀντίθετα παραδείγματα τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ βλακεία δὲν ἔχει ταξικὴν τὴν πατρίδα.

Ψυχολογικὰ δὲ εἶναι κυρίως τὰ περιεχόμενα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦν τὰς ποικιλίας καὶ παραλλαγὰς μεταξὺ τῶν βλακῶν. Ὁ φίλσ α παρα τῆς ἄνω τάξεως, ὁ ὁποῖος λόγω φυσικῆς ἀτροφίας τοῦ βουλευτικοῦ του κόσμου, λαμβάνει σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν ἀπαγορεύσεων τῆς οἰκογενείας του, στερούμενος δὲ καὶ ἰδίας πνευματικότητος, κατανατᾶ εἰς τὸ τέλος τύπος χωρὶς τὴν ἐλαχίστην προσωπικότητα, ὀνομάζεται ὑπὸ τῆς τάξεώς του ἐπιεικέστατα «καλὸ παιδί», εἰς δὲ τὴν ἀντικειμενικὴν διάλεκτον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκληθῆ «εὐπρεπὴς βλάξ», ἐνῶ τὸ «τέκνον τοῦ λαοῦ» εἰς τὴν αὐτὴν περίπτωσιν ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ εὐφυστέρου καὶ κυριολεκτοῦντος λαοῦ δραστηκῶτα «κόπανος». Σημαντικῶς αὐστηροτέρα εἶναι ἐπομένως ἡ φυσικὴ ἐπιλογή ἐντὸς τῆς κάτω τάξεως: ἐνῶ λ.χ. ὁ φίλσ α παρα εἰς τὴν μαθητικὴν ἡλικίαν τυγχάνει τῆς ἀγωγῆς, τῶν μορφωτικῶν μέσων καὶ τῶν περιποιήσεων τῆς τάξεώς του καὶ παραμένει ψυχικῶς ἀμείωτος, ὅπερ ἐπαυξάνει τὴν γελοίαν αὐτοπεποιθισίν του εἰς πρεσβυτέραν ἡλικίαν, δυνάμενος νὰ φθάσῃ ἀνενοχλήτως καὶ εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα, ἡ δὲ ἀτομικὴ του ὑπαρξίς ὡς μὴ ὤφειλε, εἶναι γνωστὴ ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἀντιθέτως τὸ τέκνον τοῦ λαοῦ καὶ σκληρώτερον χειραγωγεῖται ὑπὸ τῶν γονέων του καὶ τῶν συμμαθητῶν τοῦ ἐν τῷ σχολείῳ μέχρι πλήρους ψυχικῆς ἐξουθενώσεως διὰ σκληρᾶς ὑποτιμήσεως, προπηλακισμῶν, φαρσῶν, ὕβρεων καὶ βιαιοπραγιῶν καὶ δυσκολώτερον εἶναι κατόπιν τούτων ν' ἀνέλθῃ τὴν κοινωνικὴν κλίμακα, ὁ δὲ βλάξ τῶν λαϊκῶν τάξεων οὕτως καὶ συμπαθέστερος εἶναι καὶ ἄγνωστος καὶ ἀκινδυνώτερος καὶ ὀλιγώτερον γελοῖος, καθ' ὃ σεμνότερος καὶ

έστερημένος τῆς αὐτοπεποιθήσεως ἢ ἐπάρσεως τοῦ βλακὸς τῶν ἄνω τάξεων, εἰς τὸν ὁποῖον λόγῳ ἀτροφίας τοῦ βουλευτικοῦ του καὶ τῆς μαλθακότητος τοῦ οἰκογενειακοῦ του περιβάλλοντος προστίθεται ἔστιν ὅτε καὶ ἀηδὴς γυναικωτὸς χαρακτήρ. Ἐνιαῖον ὅμως εἶναι τὸ πνευματικὸν προλεταριάτον πάσης ταξικῆς καταγωγῆς.

VII

11. Ἡ ἠθικὴ τέλος σχέσις μεταξύ βλακὸς καὶ ἐπιτηδείου ἢ ἀπατεῶνος εἶναι ἀπροσδοκῆτως διάφορός τῆς ἣν ἐκλαμβάνει συνήθως ἡ «κοινὴ γνώμη». Ὁ συνήθης κοινωνικὸς ἄνθρωπος θεωρεῖ τὸν ἐπιτήδειον καὶ τὸν ἀπατεῶνα ὡς ἀνηθικούς μὲν, ἀλλ' ὡς ὑποδιατρέσεις τοῦ εὐφυοῦς. Ὅπως τὸ ἀντίθετον ὅμως συμβαίνει: ὁ ἐπιτήδειος καὶ ὁ ἀπατεῶν εἶναι ἀκριβῶς ὑποδιατρέσεις τοῦ βλακός. Καὶ ἰδοὺ πῶς. Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ πονηρία, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι μέσον ἀμύνης τῶν εὐφυῶν οὐχὶ κατὰ τῶν βλακῶν ἀλλὰ κατὰ τῆς πονηρίας των, ἀποτελεῖ φυσικὴν ιδιότητα τῶν βλακῶν καὶ δὴ φυσικὴν συνέπειαν τοῦ γεγονότος, ὅτι, λόγῳ ἀτροφίας τοῦ νοητικοῦ τῶν μηχανισμοῦ, ἀποτελεῖ αὕτη τὴν μόνην ἄμυναν αὐτῶν κατὰ πάσης ἔξωθεν ἐπιθέσεως. Ἀπὸ τῆς διαπιστώσεως τῆς ἀληθείας ταύτης μέχρι τῆς ἀκολούθου ἀληθείας ὑπάρχει ἓν καὶ μόνον βῆμα: ὅτι μόνον ὁ πνευματικῶς ἀνάπηρος ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐπιτηδειότητος καὶ τῆς ἀπάτης διὰ νὰ προωθηθῇ ἢ νὰ ἐπικρατήσῃ. Οὐδεὶς ἄνθρωπος ἀξίας ἔχει ἀνάγκην νὰ γίνῃ ἐπιτήδειος ἢ ἀπατεῶν. Ἡ καθημερινὴ κοινωνικὴ πείρα διδάσκει ὅτι τὰ ἐπίθετα ταῦτα οὐδέποτε κατώρθωσαν νὰ «κολλήσουν» εἰς ἀνθρώπους πραγματικῆς ἀξίας, οἱ ὁποῖοι, ἐὰν ὑπῆρξαν μισητοί, ἐχαρακτηρίσθησαν ἴσως ὡς «κακοί», ὡς «καταχθόνιοι», ὡς «γόητες», ὡς «τορπιλληταί» ἢ ὡς «λιβελλογράφοι», οὐδέποτε ὅμως ὡς ἐπιτήδειοι ἢ ἀπατεῶνες, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπῆρξαν συντηρητικοὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων καὶ κατώρθωσαν πάντοτε νὰ προωθηθοῦν ἢ νὰ ἐπικρατήσουν. Ἀπόλυτος ἐσωτερικὴ συνέπεια τῆς πνευματικῆς ἀναπηρίας τοῦ βλακός εἶναι ἄλλως τὲ ὄχι μόνον ἡ ἀγελαία του τάσις, ὄχι μόνον ἡ προώθησίς του «πλάτην μὲ πλάτην» μὲ τὴν λεγεῶνα τῶν ὁμοίων του, ὄχι μόνον ἡ προσφυγὴ εἰς τὰ εὐτελέστερα μέσα τῆς ἐπιτηδειότητος, τὴν ἔλλειψιν ἀντιθέτου γνώμης, τὴν προσφορὰν εὐκόλων καὶ ἀνηθικῶν ἐκδουλεύσεων καὶ τὴν κολακείαν, ἀλλὰ καὶ ἡ συστηματικὴ ἀποφυγὴ πάσης συγκρούσεως καὶ πάσης μάχης. Καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ βλάξ, ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἐπιτηδείου ἢ τοῦ ἀπατεῶνος, ἐξαναγκασθῇ νὰ δώσῃ μάχην, θὰ δώσῃ αὐτὴν διὰ τῶν πνευματικῶς εὐκολοτέρων καὶ συνεπῶς τῶν ἀνηθικωτέρων «ὄπλων»: τοῦ ψεύδους, τῆς διαστροφῆς, τῆς ραδιουργίας καὶ τῆς συκοφαντίας.

Ἐξ οὗ ἔπεται τὸ ἀκλόνητον δόγμα: καὶ ἡ ἀνηθικότης εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν βλακῶν!